

Література

1. Гуменюк В.Я., Роцик І.А. Менеджмент продуктивності: Навч. посібник. — Рівне : НУВГП, 2010. — 203с.
2. Звіти про людський розвиток за 2003—2009 рр. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.un.org/ru/development/hdr>.
3. Зеленеви́ч В.О. Шляхи вдосконалення фінансування охорони здоров'я в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://intkonf.org/zelenevich-vo-shlyahi-vdoskonalennya-finansuvannya-ohoroni-zdorovya-v-ukrayini/>.
4. Канцида́йло Т. Здравоохранение Польши [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://health-ua.com/articles/2848.html>.
5. Ковальчук Л. Без университетских больниц невозможно реформировать медицину // Зеркало недели. — № 4 (52). — 4—10 февраля 2012.
6. Либанова Э. Украинский прогрессирующий недуг // Профиль. — 2008. — № 31 (50—51) [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.profil-ua.com/index.phtml?action=view&art_id=783.
7. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір (колективна монографія) / За ред. Е.М. Лібанової. — К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. — 383 с.
8. Мартинович А. Охорона здоров'я Чехії: якість, яку не приховаєш [Електронний ресурс] / — Режим доступу: <http://health-ua.com/articles/2848.html>.
9. Павлюк К.В. Фінансування охорони здоров'я як складової людського капіталу // Формування ринкових відносин в Україні. — 2006. — № 9. — С. 143—148.
10. Шульга Л. М. Практика і проблематика бюджетного фінансування закладів охорони здоров'я [Електронний ресурс] / [Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vldfa/2010_18/Shulga.pdf].
11. Щепотин І. Українська нація – тяжелобольной, имеющей все шансы выздороветь [Електронний ресурс] / І. Щепотин. — Режим доступу: http://profil-ua.com/index.phtml?action=view&art_id=784.
12. Цілі Розвитку Тисячоліття: Україна // Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України. — К., 2003. — 24 с.

Стаття надійшла до редакції 00.00.2012 р.

УДК 332.12:338.48:379.845

Самолук Н.М.,

канд. екон. наук, старший викладач кафедри
трудових ресурсів і підприємництва,
Національний університет водного господарства
і природокористування, м.Рівне

СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ САМОЗАЙНЯТОСТІ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

У статті розглянуто організаційні форми сільського туризму як раціонального заходу диверсифікації підприємницької діяльності та альтернативного виду зайнятості населення, а також досліджено основні умови і фактори його розвитку.

В статье рассмотрены организационные формы сельского туризма как рационального мероприятия диверсификации предпринимательской деятельности и исследования основные условия и факторы его развития.

In the article considers the organizational forms of rural tourism as a rational measure of diversification of business and study basic conditions and factors of its development.

Ключові слова. Самозайнятість, підприємницька діяльність, сільський туризм, агро-туризм, екотуризм, агросадиба.

Ключевые слова. Самозанятость, предпринимательская деятельность, сельский туризм, агротуризм, экотуризм, агроусадьба.

Key words. Self-employment, entrepreneurship, rural tourism, agro tourism, ekoturizm, agro farmstead.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зменшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, погіршення соціальної та виробничої інфраструктури села призвели до трудонадлишкової кон'юнктури на ринку праці більшості сільських територій України. У свою чергу, скорочення зайнятості сільського населення супроводжується депопуляцією та зростанням зовнішньої і внутрішньої міграції сільських жителів, що призводить до зниження демографічно-відтворювального потенціалу цих територій. Тож для збереження трудових ресурсів сіл необхідно вирішувати проблему зайнятості їх населення.

Сьогодні лише для фактично зареєстрованих безробітних у селах необхідно створити майже 400 тис. робочих місць. За оцінками фахівців, одне робоче місце у високотехнологічному сільськогосподарському виробництві в середньому становить суму 48,8 тис. дол. США, а для працевлаштування 400 тис. безробітних необхідно інвестувати 19,5 млрд дол. США [2].

Розв'язання даної проблеми можливе за рахунок розширення альтернативних видів зайнятості та самозайнятості, зокрема сільського туризму. Практика показує, що обслуговування одного агротуриста на стаціонарному маршруті із забезпеченням культурно-розважальної програми створює мінімум три робочих місця [2]. За підрахунками експертів Європейського банку реконструкції та розвитку, дохід, отриманий від одного ліжка-місця, що надається туристу, еквівалентний річному доходу фермера від однієї корови. Тому у багатьох розвинених західно-європейських країнах сільський туризм є невід'ємною складовою програми комплексного соціально-економічного розвитку села [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку сільського туризму присвячено багато праць вітчизняних учених, де розглянуто особливості організації та планування сільського туризму, визначено основні передумови та перспективи його розвитку, вивчено європейський досвід становлення тощо. Особливо актуальними є дослідження: В. Бирковича, В. Васильєва, В. Гловацької, П. Горішевського, Л. Гути, Ю. Зінька, В. Іванової, В. Кафарського, М. Костриці, В. Липчука, С. Нездоймінова, М. Рутинського, В. Савченко, В. Смаль, В. Чеглея та ін. Проте, незважаючи на суттєві теоретичні напрацювання у цій сфері, лишаються не згрупованими організаційні форми функціонування сільського туризму, не достатньо визначенні напрямки використання зарубіжного досвіду його розвитку в Україні та ін.

Метою даної статті є узагальнення напрацювань у сфері сільського туризму, а саме: дослідження умов і факторів розвитку сільського туризму, групування організаційних форм його функціонування та визначення перспективних напрямків становлення.

Виклад основного матеріалу. Ще у 2008 року кожний другий безробітний зареєстрований у державній службі зайнятості був сільським жителем. На даний час ситуація не змінилася. Тож за відсутності можливості реалізувати себе в якості «найманих працівників» і при необхідності отримання доходів для задоволення первинних потреб сільські жителі змушені самі себе забезпечувати робочими місцями. Аналіз показників самостійної зайнятості населення в Україні показав, що частка самозайнятих у структурі зайнятого населення є суттєво вищою у сільській місцевості (понад 40 %), в той час як у міських поселеннях відповідний показник не досягає навіть 10 % (табл. 1).

Таблиця 1

ЧАСТКА САМОЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ У 2008—2010 рр.

Показник	Роки		
	2008	2009	2010
Частка самозайнятих у загальній чисельності зайнятих, %	18	18,5	18,9
— у міських поселеннях	7,2	8,2	8,4
— у сільських поселеннях	41,6	40,1	41,3

Однак, попри те, що в економіці країни протягом останніх років не було створено нових робочих місць, показники поширеності самостійної зайнятості населення в Україні майже не зросли. Наслідком цього є погіршення ситуації на ринку праці. Тому Україна відповідно до Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року одним з пріоритетних напрямків диверсифікації підприємницької діяльності та самозайнятості в сільській місцевості визначається розвиток сільського туризму [7].

Сьогодні у світі сільський туризм переживає період активного розвитку та розглядається як сфера підприємницької діяльності, в який варто інвестувати, бо вона впливає на інтенсифікацію місцевої економіки та допомагає зберігати природне середовище, місцеві культуру й традиції. Темпи зростання популярності сільського туризму оцінюються від 10—20 % до 30 % на рік, а його частка в доходах від міжнародного туризму сягає 10—15 %. Розвиток сільського зеленого туризму розпочався у 1952 році, коли уряд Франції підтримав ідею організації на фермерських господарствах умов прийому туристів, щоб господарі ферм мали можливість додатково заробляти на прожиття. Проте уже у 70-х роках XX ст. сільський туризм набув самостійного статусу.

У найширшому розумінні під поняттям «сільський туризм» мають на увазі туризм, що базується в сільських будинках або фермах, або загалом у сільській місцевості, але не включає відпочинок на особливих рекреаційних територіях, таких як національні парки, лісові зони і т. д. Простіше кажучи, це майже всі форми відпочинку, що можливі у сільській місцевості. Варто зазначити, що серед науковців немає цілковитої єдності, щодо термінологічного апарату, що характеризує відпочинок у селі. Дуже часто такі поняття, як «сільський туризм», «зелений туризм», «агротуризм», «екотуризм» вживають як синоніми. Однак це не зовсім доречно, адже за змістовним наповненням поняття «сільський туризм» значно ширше за «агротуризм» та «екологічний туризм», які є лише його організаційними формами (рис. 1). При цьому, агротуризм має дещо спільне з екотуризмом, а саме відповідає критеріям екологічності, тобто сприяє охороні природи, збереженню природних пам'яток і т. д. Але агротуризм має й іншу мету — він пропонує перебування в аграрному підприємстві, агрооселі і вивчення сільського життя, або просто відпочинок у мальовничій місцевості, тоді як екотуризм зосереджений на активному вивченні природи і, найчастіше, активних подорожах [4].

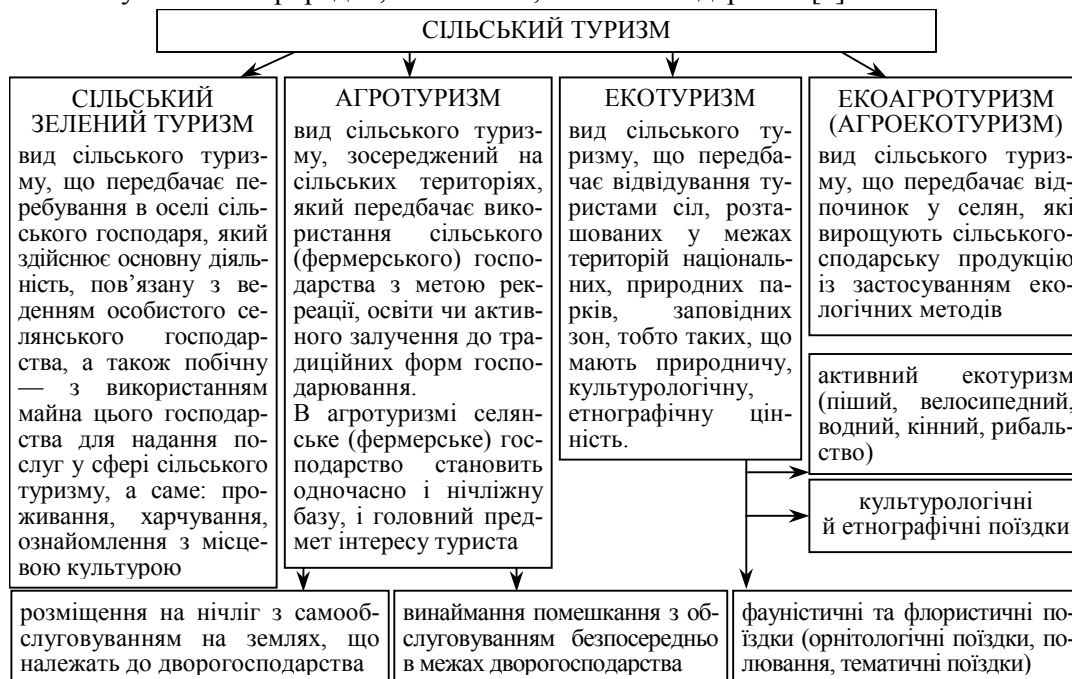

Рис. 1. Організаційні форми сільського туризму

Невизначеність у термінології спостерігається і на законодавчому рівні, а саме у Законі України «Про туризм», Проектах Законів України «Про сільський зелений туризм», «Про сільський та сільський зелений туризм», «Про сільський аграрний туризм». Тобто, на глобальному рівні загальна концепція або термінологічна єдність поки відсутні, що негативно впливає на розвиток даного виду туризму.

Загалом, усі форми сільського туризму мають хороші перспективи розвитку, адже відпочинок у селі має очевидні переваги, оскільки поєднує інтереси власників садиб, сільської громади і туристів (табл. 2).

Таблиця 2

ПЕРЕВАГИ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ [6]

<i>Переваги сільського туризму</i>		
<i>для господаря агросадиби</i>	<i>для сільської громади</i>	<i>для туристів</i>
— додатковий дохід; — особистий розвиток родини; — використання вільних засобів господарства; — естетичний і культурний розвиток членів сім'ї; — активізація діяльності селянської родини	— підвищення рівня зайнятості; — активізація торгівлі; — збереження і розвиток культурної, історичної спадщини села; — розвиток інфраструктури села; — активізація діяльності сільської громади	— активний відпочинок «на природі»; — навчання виробництву продукції на селі, набуття нових умінь; — вживання натуральних страв; — пізнання культури регіону; — безпосереднє спілкування з місцевими жителями

Передусім сільський туризм розширює сферу зайнятості сільського населення і дає селянам додатковий заробіток розширюючи можливості зайнятості не тільки у виробничій сфері, але й у сфері обслуговування. Досвід також показує, що сім'ї зайняті у сфері сільського туризму, з метою максимального задоволення потреб відпочиваючих диференціюють свою діяльність: удосконалюють структуру посівів на огородах, розширюють овочево-фруктовий асортимент, вигодовують домашніх тварин, заводять тепличне господарство, займаються мисливством, бджільництвом, рибальством. До переваг сільського туризму можна віднести і те, що його розвиток спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, сіл у цілому та стимулює розвиток соціальної інфраструктури [4].

На даний час становлення сільського туризму в Україні відбувається під дією різних факторів, серед яких є ті, що сприяють, і ті, що обмежують і гальмують його розвиток (табл. 3). До позитивних факторів, перш за все, відносять наявність в Україні сільської місцевості з унікальними природними, історико-етнографічними та рекреаційними ресурси. Водночас низький рівень рекламного забезпечення у цій сфері є суттєвою перешкодою для проінформованості потенційних вітчизняних та іноземних споживачів послуг сільського туризму. До негативних факторів належить нерозвинена сільська інфраструктура та комунікації, що певним чином нівелюється низькими цінами за відпочинок.

Таблиця 3

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ [1]

<i>Позитивні фактори</i>	<i>Негативні фактори</i>
— зростаючий попит на відпочинок у селі; — унікальна історико-етнографічна спадщина сіл; — багаті рекреаційні ресурси; — екологічна чистота сільської місцевості; — вільне житло для прийому туристів, — наявність вільних трудових ресурсів для обслуговування туристів; — традиційна гостинність господарів; — та доступна ціна за відпочинок; — можливість надання комплексу додаткових послуг з екскурсій, риболовлі, збирання ягід і грибів, катання на конях тощо	— політико-економічна нестабільність у державі; — відсутність належного правового забезпечення розвитку сільського туризму; — відсутність механізму раціонального та екологічно збалансованого використання природного та історико-культурного потенціалу для потреб туризму; — низький рівень інфраструктури та комунікацій; — недостатній рівень кадрового та рекламно-інформаційного забезпечення

Аналіз зазначених факторів дозволив виділити та згрупувати основні умови, дотримання яких створить сприятливий клімат для закріплення та подальшого становлення в Україні сільського туризму (рис. 2).

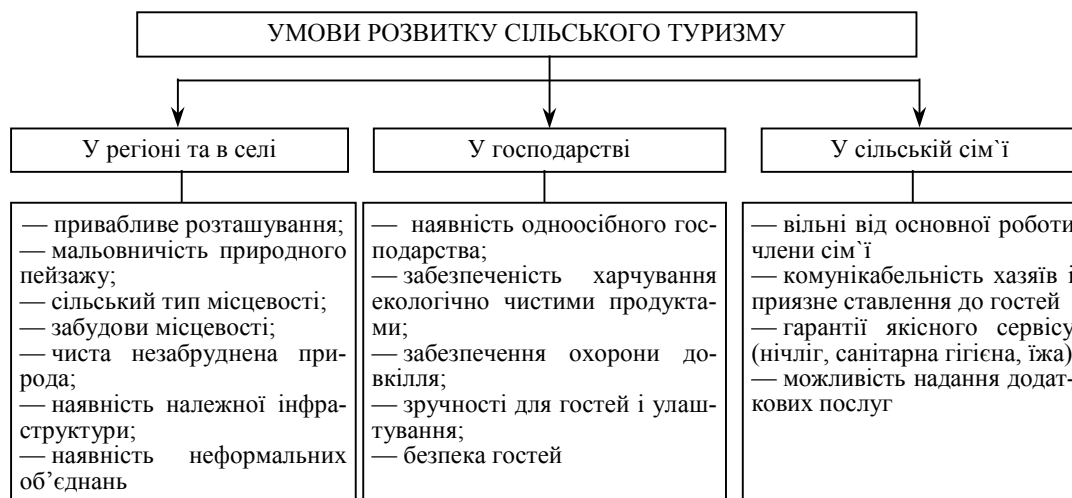

Рис. 2. Умови розвитку сільського туризму [3]

Як бачимо, безробітним сільським жителям не достатньо лише бажання, щоб надавати послуги в цій сфері. По-перше, він та його сім'я повинні бути комунікабельними та володіти якими-небудь сільськими промислами. По-друге, господарство селянина має забезпечити туристів нормальними умовами проживання та якісного харчування. По-третє, не кожен регіон України може «заманити» агротуристів, найбільш привабливими є ті села, що оточені незабрудненою мальовничою природою, але при цьому мають належну інфраструктуру.

Оскільки Європейський Союз вважає сільський туризм основним важелем економічного підйому своїх сільських територій, тому в кінці 90-х рр. усі національні організації сільського туризму об'єдналися в Європейську федерацію фермерського та сільського туризму (EuroGites) з метою його координації та стабільного розвитку. Зараз EuroGites розглядає питання входження у федерацію Всеукраїнської спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму [6]. Передумою такого кроку стало запровадження в Україні добровільної категоризації агросадіб, що дозволить забезпечити більш якісне розміщення в них вітчизняних і закордонних туристів (табл.4).

Таблиця 4

СИСТЕМА КАТЕГОРИЗАЦІЇ «УКРАЇНСЬКА ГОСТИННА САДИБА»

Категорія агросадіб	Графічний символ	Вимоги, що висуваються до садіб
базова (найнижча) категорія	позначається без квітки	садиба відповідає мінімальним вимогам, які встановлені до місць розміщення туристів і відпочиваючих
перша категорія	однієї квіткою	садиба відповідає встановленим мінімальним вимогам та вимогам, що стосуються озеленення території, паркування автотранспорту, мінімальних розмірів ліжок, площ санітарних приміщень і проходження навчань власниками садіб

 	Категорія агросадиби	Графічний символ	Вимоги, що висуваються до садиби
	друга категорія	двома квітками	садиба відповідає встановленим вимогам першої категорії та вимогам, які передбачають наявність світової вивіски, окремого входу для гостей, наявності дитячого майданчику, бані/сауни та доступу до інтернету
	третя (найвища) категорія	трьома квітками	садиба відповідає вимогам другої категорії та вимогам, які передбачають наявність басейну, гаражу, в кожній кімнаті телевізора, телефону та холодильнику, оздоблення місць відпочинку натуральними матеріалами, 100% одно- та двомісних кімнат, цілодобове гаряче та холодне водопостачання

Наступним етапом становлення сільського туризму повино бути впровадження європейського досвіду його розвитку, що приніс позитивні результати в різних країнах. Аналіз заходів, що сприяли становленню сільського туризму в Європі дозволив виділити перспективні напрямки, основним і найпоширенішим серед яких є пільговий режим оподаткування (табл. 5).

Таблиця 5

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЕФЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ [8]

Країна	Напрямок розвитку сільського туризму
Німеччина, Угорщина Італія, Австрія, Польща	— пільговий режим оподаткування
Франція	— фінансова підтримка розвитку сільського туризму приватним сектором та координації його урядом; — поділ сільських районів на зони відпочинку та зелені зони, де створюються приморські та винні агросадиби, кінні ферми, рибальські будинки
Італія, Іспанія	— спеціалізація агротуризму на гастрономічних та дегустаційних турах; — спільний розвиток агротуристичного та курортного бізнесу
Австрія	— можливість агротуристів збирати врожай, готувати молокопродукти, випасати сільську худобу

Висновки. Сільський туризм є важливим напрямом самозайнятості сільського населення, що сприяє вирішенню соціально-економічних проблем села. Однак, для стабільного розвитку сільського туризму необхідно, перш за все, впорядкувати нормативно-правову базу його регулювання та сформулювати раціональний механізм функціонування. При цьому, варто скористатися досвідом розвинених країн, пам'ятаючи про те, що єдиного «рецепту успіху» не існує.

Література

1. Биркович В.І. Сільський зелений туризм — пріоритет розвитку туристичної галузі України // Стратегічні пріоритети. — № 1(6). — 2008.
2. Крисько В.Ф. Використання кадрового потенціалу в контексті сільського розвитку. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Agroin/2010.../KRYSKO.pdf
3. Нездоймінов С.Г. Туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід. — Одеса: Астропринт, 2009.
4. Пінчук Т.А. Агротуризм як форма підприємництва у сільській місцевості. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/.../17.htm/

5. *Продіус О.І.* Проблеми соціально-економічного розвитку сільських поселень та шляхи їх вирішення / О.І. Продіус // Економічний вісник Донбасу. — 2009. — № 4(18).

6. *Савченко В.Ф., Стойка В.О.* Проблеми та перспективи розвитку сільського туризму в Україні // Економіка та управління національним господарством: Науковий вісник ЧДІЕУ — № 4 (8). — 2010.

7. *Столярчук П., Домінюк В.* Аналіз європейського досвіду організації сільського зеленого туризму та його категоризації. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/metrolog/2010_71/35.pdf

8. *Чеглей В.М.* Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія Економіка. — Спецвипуск 33. (Ч. 3.). — 2011.

Стаття надійшла до редакції 00.00.2012 р.

УДК 331.105.6

Юрчик Г.М.,

канд. екон. наук, доц.,

Національний університет водного господарства
та природокористування

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТИХ В УКРАЇНІ

Досліджено інструменти соціального захисту зайнятих в частині гарантій та норм оплати праці, індексації, компенсації та оподаткування заробітної плати. Запропоновано напрями щодо удосконалення соціального захисту зайнятого населення в Україні.

Исследовано инструменты социальной защиты занятых в части гарантий и норм оплаты труда, индексации, компенсации и налогообложения заработной платы. Предложены направления относительно усовершенствования социальной защиты занятого населения в Украине.

Investigational instruments of social defence employmented population in part guarantees and norms of labour's payment, indexation, indemnification and taxation of ettlings. Directions are offered in relation to the improvement of social defence of the concerned population in Ukraine.

Ключові слова. Зайняті, мінімальна заробітна плата, норми в оплаті праці, індексація зарплати, компенсація зарплати, оподаткування трудових доходів.

Ключевые слова. Занятые, минимальная заработная плата, нормы в оплате труда, индексация зарплат, компенсация зарплат, налогообложения трудовых доходов.

Key words. Busy, minimum wage, norms in payment of labour, indexation of pay-envelope, indemnification of pay-envelope, taxation of the earned incomes.

Постановка проблеми. Ринкові перетворення в Україні призвели до зміни соціальної політики держави. Патерналістська модель соціального захисту, в якій «головним» власником, а відтак роботодавцем і «опікуном» була держава, виявилася несумісною з принципами ринкової економіки. Перехід до «нової» моделі соціального захисту призвів до високої особистої відповідальності економічно активного населення за рівень життя. Не зважаючи на це, в умовах ринкової конкуренції не все економічно активне населення може реалізувати свою працездатність та поповнює лави безробітних. В свою чергу триваліша кон'юнктура ринку праці розширює можливості роботодавців щодо утистки прав зайнятих. З огляду на це, необхідність соціального захисту зайнятих є беззаперечною, а в умовах обмеженості фінансових ресурсів держави особливо актуалізується.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення соціального захисту населення має чималі наукові традиції. Плідно розробляють різні аспекти цієї проблеми такі українські вчені як С. Бандур, Д. Богиня, І. Бондар, С. Вовканич, С. Злупко, Ю. Краснов, Е. Лібанова, В. Онікієнко, С. Пирожков, С. Писаренко,